

ОБЈАВЉЕНИЈА

Огласи на књиге представљају занимљиву и доста значајну појаву у развоју наше књижевности. По страни проучавалачких интересовања до сада, они су, штавише, и библиографски занемаривани. Тек понеко их се узгредно дотакао, углавном као илустративног материјала.¹ А тесно су везани за нашу књигу, за њену најаву и препоруку, за њено ширење. И њен дух су, разумљиво, одражавали: култ прошлог и националног пре свега. „Срамота е — пише између осталог Ј. Миловук поводом једног дела о косовским јунацима — да Србског рода догађаи, прошавшег нашег организмуса живот и дѣла, у густой помрчини леже! Немарност велику и погубну ладноћу показивало — очекивати с' крштеним рукама да иновѣрци и оностранци — достапуга тужан! страстима и предрасудцима заслеплѣни и вођени — по мрачној Хисторие наше пољу тумарају и муте, оно нам само на видик извлачећи, што расположай душе и срца њиовог и отуд рађајући се одношай к' Роду нашем — допушта. Чему се од страстном и предразсудљивом помрчином обузете и онако по густом древности маглуштином покривеним и ждрљивим времена зубом наеденим, нарушеним и првобитног вида скоро сасвим лишеним предѣлма — ездећи и паштеће се туђинске душе — надати можеш? Трудимо се даклем и тецимо купно и согласно к' мети общег просвештенија и блага! Што една сила неможе, то две соужене могу!“²

Огласи су имали улогу родољубивих апела „књигољупцима“ и „народољупцима“ („многочитаемом публикуму србском“, „предрагим и препочитаемим љубитељима књижевства србског“, „милом роду“, „Србљима сваког чина и достоинства“ итд.) — да својим уделима омогуће штампање своје, националне књиге. У огласу на „Сербску пчелу“ П. Стаматовић позива и моли све родољубиве „Серблѣ сирѣчь по Срему и по Србији, по Бачкој и по Банату, по Славонији и по Рватској, по Далмацији и по Црној Гори, по Босни и по Ерцеговини позывамъ и молимъ, да бы ми имена ради свогъ, коимъ су се Предци наши поносили, чести и славе народнѣ ради, коя имъ е свагда на сердцу лежала, и напредка ради књижевства Србскогъ, кое сви еднодушно и ревностно треба да подпомажемо, руку помоћи пружити благоизволили.“³ А земунски учитељ Василије Јовановић, у огласу на књигу *Сигфрид и Геновева*, препорочно моли „совокупитељ“ да не би „свога труда за општу ползу поштедили, но наше родољупце и књижевства љубитеље понудили, да на

¹ Вид. Borivoje Marinković, *O Vukovim „objavljenjima“*, *Kako se knjiga izdavala pre 100 godina*, *Književne novine*, Београд, IX/1958, бр. 78 (24. октобар), 8; Др Љубомир Дурковић-Јакшић, *Историја српских библиотека (1802—1850)*, Београд, 1963, 15—27 (Растурање књиге, 1. Пренумерација); Др Голуб Добрашиновић, *Претплата на дела Вука Караџића*, *Зборник Музеја примењене уметности*, 11, Београд, 1967, 93—99.

² Вид. Прилог библиографији засебно издатих огласа, бр. 71 (убудуће: Прилог [...])

³ Исто, бр. 64.

олтар културе српске кој новац жртвују“.⁴ Огласи су, дакле, били и позив и подстицај за организовање претплате, тог колективног акционарства и покровитељства у издавању књига.⁵ Без довољних средстава као појединци, „почтенородни грађани“ („љубитељи и пријатељи књижевства“, „ревнитељи“ и „рачитељи“ књиге, „благоразумни читатељи“ и сл.) могли су помоћи књигу тек удруженим улозима, претплатом. То је савими и разумљиво. Наше друштво тога времена, без оштрије социјалне поларизације и веће акумулативности, није располагало меценама у издавању књига. Ретки су били и писци, попут Саве Текелије, који су могли о свом трошку то чинити. Аврам Бранковић се жали да „у Списаately Капитала нема, а ради би да и Србски књига на свету имаде“.⁶ Сличну мисао изнеће нешто касније и Живан Теодоровић Смедеревац. Већи део српских писаца — пише он — није „при довольной собственной капитала снаги“ како би о свом трошку књиге штампао, а жели да се и „Србский књига число, као и прочий странни нация умножи“, стога се обраћа читаоцима очекујући од њих претплату којом би га и обрадовали и помогли.⁷

У то време било је код нас веома мало књижара, а још мање издавача. „Како у нас праве књижне трговине још нема — писаће Вук у једном огласу — а уз то народ наш не живи нигде у великим гомилама него растркан, за то списатељ наш мора се старати не само књигу да напише, него и да је наштампа и по народу разашиле и продаје. Тако је пренумерација не само списатељима помоћ да књиге своје могу лакше штампати, него и начин којим се оне по народу разносе: без ње би многи људи тешко и дознали да је каква нова књига наштампана, а још теже би је могли додати.“⁸ По себи се стога разуме да је писац био упућен на читаоца, принуђен да му се непосредно обраћа, да у сарадњи с њим — колективним финансијером — издаје књигу. У једном од огласа стоји да је „код наши Србаља најлакше књигу издати преко пренумерације; јер овај за својим родом гинући народ, врло радо неку частицу од свог Богом благословена имања на издавање које полезне књижице, за општу асну, жртвује“.⁹ Улогу и заслуге тадашњих приложника писци, појмљиво, нису могли да превиде. Скоро сваки од њих, мал’те не до манира, одаје „признателност“ добротворима књиге, понајлешме, можда, преводилац Геснерових *Идила* Петар Матић. Износећи разлику између претплатника и купца књиге, он, између осталог, пише: „Пренумерант жртвује дакле изъ общегъ народнѣгъ интереса кою форинту на књигу, ерѣ іой онѣ обично трошакъ плаћа, онѣ е узрокъ, што е на светѣ изишла; а други само изъ свогъ собственогъ интереса.

⁴ Исто, бр. 61.

⁵ Уп. нап. 1 (Љ. Дурковић, Г. Добрашиновић).

⁶ Прилог [...], бр. 48.

⁷ Исто, бр. 54.

⁸ Исто, бр. 128. Слично ће Вук писати и председнику Руске академије А. С. Шишкову: „У мојој отаџбини још нема трговине књигама у правом смислу речи; [...] У њој већи део чиновника, који замењују велможе других народа, не знају ни да читају; [...] племство и друге особе у Угарској ако што и читају, читају то на туђим језицима; свештеници пак већим делом слабо обезбеђени старају се претежно о опстанку и на тај начин број српских читалаца скоро да је ограничен само на бедне трговце“ (Писмо од 6. децембра 1838, у преводу, *Вукова преписка*, III, 527).

⁹ Прилог [...], бр. 66.

Пренумерантъ и зда е књигу, а други е само купуе. Зато се и међу само имена пренумеранта у књигу, да њи и поздно потомство чита, да се на благодарношћу свое и приложнике светогъ просвештенія храма съ благодарношћу опоминѣ, и да њи као виновнике свога изображенія почитуе.¹⁰ Уместо под уобичајеним називом пренумераната, М. Рашић штампа имена претплатника као: „Г. Г. подпомагатељи књижества србског“ (вид. стр. 107, нап. 10).¹¹

У потпомагању наше књиге били су веома ревностни трговци, и то не само као приложници. С вашара су разносили књиге „скупитељима“ и претплатницима, с уверењем да то чине „на ползу рода свога“.

Читалачки „публикум“ тога времена није у књизи на свом, матерњем језику видео само „увеселеније“ у доконим часовима, нити корист и поуку у свагдашњим пословима, већ, пре свега, родољубиви и национално афирмативни акт. То су и сами списатељи веома добро осећали и знали: скоро у сваком огласу апелују на патриотска „чувства“ сународника, видећи не ретко и у свом делу национално самопожртвовање. Уз све ређе помене „славенског“, све наглашеније се јавља појам националног, српског. Родољубива компонента „књижества“ ставља се испред забавне и поучне. „Књигољубац“ се поистовећује са „родољупцем“. „Огласитељи“ их позивају не само на претплату већ и на сабирање претплатника, умољавају их да приме на себе то „слатко бреме“, и да не би „свогъ народољубивогъ поштедили труда“ и да би „пренумерали“ сваког „у коего прсима србско бие сердце“, уверени да „свакиј правий просвѣщенія и Рода свога любитель, при овомъ светомъ и къ народномъ изображенію относењем се дѣлу, неће пропустити, да родољубивымъ желаніяма самогъ Генія садашнѣгъ просвѣщенія Србскогъ не соотвѣтсвуе, и да уваженіе велики мужева своимъ родољубіемъ не освѣдочи“.¹²

У време оскудних информација — а било је година без иједне периодичне публикације код нас — ови листићи, налик на летак, с текстом од једне или две стране углавном, обзнањивали су књижевне принове, позивали на организовање претплатничке акције и мреже постављајући на тај начин основу издавачкој делатности, утемељавању и ширењу националне литературе, а тиме и писмености и образовања, читалачких навика и свега оног што је јачало општу и појединачну културу, све више потребну нашем свету, посебно трговачко-занатлијском сталежу, недовољно образованом.

С обзиром на то да су огласи представљали неку врсту посланице читаоцима („благонаклоним“, „благоохотним“), то се каткад „књигосочинитељ“ осврће и на своје дело, дајући не ретко кратку оцену о њему (Вук, Л. Лазаревић и др.).¹³ Ако је у питању лист, онда је оглас често његов програмски манифест. Понекад у огласима налазимо и мале расправе о извесним питањима (Вук: о језику, народним песмама, историји, пословицама; П. Ј. Шафарик: о уметничкој поезији; П. Матић: о иди-

¹⁰ Исто, бр. 34.

¹¹ У Објављенију на Прикљученије к Доситејевој Буквици К. Каулици, између осталог, пише: „То прикљученіе къ Буквицама, хоће се дати на пренумерацију, обаче не подъ именемъ Г. Г. Пренумеранта, но подъ именемъ истинниј почитателя родољубивогъ и преблаженогъ Досітеа Обрадовича Філозофа Србскогъ.“

¹² Прилог [...], бр. 62.

¹³ Исто, бр. 9, 17, 20, 21, 42, 85, 95.

ли).¹⁴ Објашњавајући реч *пренумерирати* — унапред избројити, Вук је зацело и на тај начин подсећао да му благовремено доставе новац за оглашену књигу.¹⁵ Веома често „огласитељ“ уверава претплатнике у сигурност уложеног новца; понеки од њих пак предлаже да му „скупитељ“ уручи новац тек пошто добије књиге,¹⁶ а гдекоји се позивају на јемце (штампарију или угледне личности).¹⁷ Захтевајући да му се новац унапред пошаље, Ј. Вујић разуверава претплатнике да ће бити преварени, „ербо то мой Карактер ије, честне люде обманивати и срамно варати . . . А за болше свакога Г. Пренумеранта увѣрити; то ево съ честію представля се сама Благородна Матрона и Госпожа Евстахія отъ Арсичъ Гражданка Арадкinya за достовѣрнога Кавента, коя свакоме за еданъ наименшій новацъ гарантира и добра стои; сирѣчь: да свакии Г. Пренумерантъ по печатанію кнѣге, свою книгу получитьи буде. Или ако се кнѣга не бы каквѣмъ случаемъ печатала, то таковѣй нѣгове кодъ нѣ положенне новце хотѣе отъ нѣ исте честно примити“.¹⁸ У питању је, очевидно, непријатно искуство читалаца, којима неки писци из било ког разлога нису узвратили обећаним ударјем: због недопуштеног „имприматура“ (случај с Вуковом трећом књигом народних песама из 1821; с његовим *Пословицама*, најављеним 1834. и с издањем *Црне Горе и Боке Которске* на нашем језику)¹⁹ или због недовољних средстава, због неприпремљене књиге или, најзад, због користољубља можда. У сваком случају, овакав огласни листић остао је као једини, а утолико и вреднији, документ о неоствареном издавачком подухвату.²⁰

Суштина и садржина огласа одређена је њиховом функцијом, подређена њиховој намени. У извесном смислу они представљају стандардизоване текстове. Заједнички су им, мање или више, следећи подаци: наслов најављене књиге, каткад и њен садржај, затим опис (корице, картија, величина — понекад се „огласитељ“ позива у вези с тим на своје претходне књиге, обавештење о бакрорезним „образима“²¹ или гравирама итд.); рок претплате и датум до кога треба доставити податке о претплатницима ради штампања у књизи, време изласка књиге из штампе (обично, из практичних разлога растурања, то је везивано за неки вашар или торг);²² обавезно је назначивана и личност или више њих код којих се може извршити уплата новца (често је то сам писац, или неки његов пријатељ, гдекад и штампарија); некада, особито у ранијим годинама, навођена је и читава мрежа „скупитеља“, што је од значаја за упознавање и пишчевих пријатеља и пријатеља књиге тога времена;²³ било је, најзад, случајева кад су давана имена главних „ску-

¹⁴ Исто, бр. 32, 34.

¹⁵ Исто, бр. 27.

¹⁶ Исто, бр. 76.

¹⁷ Исто, бр. 34, 78.

¹⁸ Исто, бр. 78.

¹⁹ Исто, бр. 85 и 95.

²⁰ Исто, бр. 45, 57, 63, 78; такође Возаровићево издање најављене Тиролове Немачке граматике уколико није у питању део тиража ранијег издања преузетог у комисиону продају.

²¹ Слике уз књиге називане су и купферштихом.

²² У огласима помињу се углавном пештански вашари: Јозефски, Августовски (Св. Стефана), Св. Мердара итд.

²³ Прилог [...], бр. 5, 7, 9, 17, 26, 32, 33, 45, 56.

питеља", који су имали улогу сабирних пунктова.²⁴ Неизостављив елемент огласа била је, разуме се, и цена: претплатна и, касније, продајна („дућанска"), која је по правилу била већа. Уз цену су често ишла и пишчева убеђивања о њеној јефтиноћи. (Поводом једне своје књиге чија цена за тадашње прилике није била скромна, Вук је препоручивао да се удружи неколико појединаца у претплати на један примерак.)²⁵ Каткада је било више цена за различито опремљене књиге (на лепшој хартији, у чврстом увезу;²⁶ без списка претплатника; у једном огласу условљена је опрема књиге бројем пренумераната).²⁷ Истицан је обично и рабат „скупитељима": бесплатни примерак на десет претплаћених књига (некад на шест,²⁸ седам, до дванаест). Књижар И. Сопрон обећава на 15 претплаћених књига не само примерак већ и „художествени образ",²⁹ а Љ. Ненадовић се обавезује да ће претплатницима „Шумадинке" који уплате за 10 година унапред, достављати једанаесте године бесплатно; онима пак који положе новац за 25 година, слаће лист, вели, доживотно.³⁰ У извесним огласима приход је намењен за хумане сврхе: Матици српској (Т. Павловић);³² Народном позоришту у Новом Саду (Српска омладина у Пешти);³³ а М. Рашић је приход преко 1.000 претплатника одредио за Доситејев споменик.³⁴

С друге стране, имало је случајева да се „огласитељ" жали на дужнике, на неуредне платише;³⁵ да их подсећа на дуг у вези с претходним књигама; да им, као „новиноуредник" Д. Давидовић, прети како ће им обуставити достављање листа уколико не измире своје претплатничке обавезе.³⁶ Многи су, међутим, изреком указивали да не примају претплату без новца, а један од њих (П. Матић) жада се како је „добрио имена пренумеранта (далеко преко стотине), но безъ новца, съ тимъ изговоромъ, да су люди много пута преварени и да садъ пре новца не даю, докъ књиге у рукама не виде".³⁷

У временском погледу огласи сежу од краја претпрошлог века до наших дана. Зачели су се у вези с нашим првим повременим публикацијама („Сербскија новини последневија", 1791;³⁸ „Славеносербскија вједомости", 1792—1794). Има, међутим, извесног основа да то време померимо за осам година раније, да први наш оглас вежемо за Доситејевог првенца *Писмо љубезном Харалампију*. Овај спис, наиме, није само програмска декларација нашег „Анархазиса", већ и нека врста огласа (по

²⁴ Исто, бр. 43, 93.

²⁵ Исто, бр. 21.

²⁶ Исто, бр. 155.

²⁷ Исто, бр. 51, 59 и 66 (лик — образ, купферштих); бр. 196 (тираж).

²⁸ Исто, бр. 186.

²⁹ Исто, бр. 143.

³⁰ Исто, бр. 132.

³¹ Исто, бр. 32.

³² Исто, бр. 103.

³³ Исто, бр. 184.

³⁴ Исто, бр. 137.

³⁵ Исто, бр. 34.

³⁶ Новине србске у Виени, 1821, засебан додатак.

³⁷ Прилог [...], бр. 34.

³⁸ Први, за сада познати, оглас код нас најавио је и прву нашу периодичну публикацију. Вид. Прилог [...], бр. 1.

неким елементима судећи, првобитно је то и био оглас, знатно краћи, истина).³⁹

Огласи су и по насловима разнородни: у првим деценијама обично су их звали објављенијима; касније се јављају и под другим називима (објав, позив, обзнана, оглас, књижевни објав, књижевни оглас, књижевно објављеније, разглас књижевни итд.). Било их је и без наслова. У неким, пак, запажамо, уместо наслова, непосредно обраћање „предрагом роду или читаоцу, одн. „скупитељу“ са: Господине! и сл. У гдекојим је предвиђен празан простор, у наслову или у тексту, за уношење имена личности или институција.

Разноликост је приметна и у графичкој опреми огласа. Има их с орнаментима око текста,⁴⁰ са сликама или портретима,⁴¹ са знацима који треба да скрену пажњу читаоца (с кажипрстом, на пример),⁴² са стиховима као мото,⁴³ с графички издиференцираним словима, курзивом штампаним,⁴⁴ итд. У почетку су махом штампани на листићу, с текстом на једној или две стране. Доцније се гдекад запажа и празан лист уз то, који је служио адресанту као простор за писмо или адресату за попис пренумераната (од педесетих година тај лист је каткад штампан у виду формулара за уписивање претплатника; на полеђини његовој штампана је понекад адреса „огласитеља“ ради повраћаја списка претплатника).

И формат огласа је различит. У ранијим годинама били су обично мање осмине; касније иду и до плакатских размера. Слично је и с њиховим обимом: у почетку су краћи, сажетији; доцније су углавном опширнији (дужа варијанта огласа на *Св. Симеуна Мироточивог* од С. Николића чинила је, на пример, читаву брошурицу).⁴⁵

Ваља, најзад, указати да се разликују и по томе ко их оглашава: писац или издавач, одн. књижар у доцнијим годинама. Излишно је и напомињати да су занимљивији ови први, у којима се списатељ обраћа непосредно читаоцима.

Каткада је било по два или више огласа на неку књигу (посебних и у периодичи);⁴⁶ или, обрнуто, оглашавано је две или више књига и публикација у једном огласу.⁴⁷ Дешавало се да је у једном објављенију било речи о двама књигама различитим по теми или, штавише, по времену штампања,⁴⁸ као што је, с друге стране, било случајева да су два

³⁹ *Сабрана дела Доситеја Обрадовића*, I, За штампу приредио, белешке и објашњења написао Буро Гавела, Просвета, Београд, 1961, 729—730.

⁴⁰ Прилог [...], бр. 52, 100, 146.

⁴¹ Исто, бр. 138.

⁴² Исто, бр. 197.

⁴³ Исто, бр. 102.

⁴⁴ Исто, бр. 140.

⁴⁵ Исто, бр. 152. На крају стоји: „Обширний у виду књижице печатанъ и првој свезки на крају приложенъ објавъ и прве и друге свезке може се добити кодъ гореименованы П. Главны Скупителя у Београду и у Земуну бесплатно а на пошти ценомъ поштарине.“

⁴⁶ Вид., на пример, Г. Добрашиновић, *Огласи на друго издање „Српског речника, Ковчежић, VII*, Београд, 1966, 126—127.

⁴⁷ А. Андрић под насловом *Књижевни Огласи* обзнањује календар „Зимзелен“, лист „Световид“ и две књиге: *Славени Турске или Црногорци, Србли, Боињаџи, Арбанаси и Бугари, њиве силе и средства, њина тежња и њин политични напредак* од Шип. Роберта и *Живот Александра Великог* од Квинта Куртија Руфа. Вид. и Прилог [...], бр. 62, 71, 174.

⁴⁸ Исто, бр. 71.

различита огласа штампана уједно, на две стране.⁴⁹ Имало је, да тако кажемо, и пропратних објављенија, којима су упозоравани читаоци да ће уз одређени број новина добити и оглас на неку књигу.⁵⁰ Запажамо и стране огласе штампане ћирилицом, на нашем језику,⁵¹ а такође и наше на страним језицима (или с упоредним текстовима).⁵² Уз претежно озбиљне, имало је — знатно ређе, истина — и шаливих огласа, особито у вези с хумористичким листовима.⁵³ Сем посебних огласа (овде треба убројати и засебне прилоге уз бројеве периодичних публикација), било је и штампаних у листовима и књигама (гдекад је „огласитељ“ молио уреднике да му прештампају текст у својим листовима и часописима).⁵⁴

На изглед стандардизовани, огласи могу да пруже важне и занимљиве податке, особито оштроумном оку познаваоца. Шкрте Вукове речи да ће у *Даници* за 1827. донети календар по обичном мјесецослову наше цркве представљају и његов уступак раздраженом карловачком митрополиту који га је тужио због понарођавања календара у претходном годишту,⁵⁵ а његова примедба да у *Даници* за 1828. неће бити ништа од граматике, очевидно је иницирана познатим приговорима неких његових пријатеља.⁵⁶ Задржимо се још мало на Вуковим огласима! Из њих, на пример, дознајемо да је уз његову другу *Пјесмарицу* (1815) био предвиђен бакрорезни „образ“;⁵⁷ да је *Рјечник* првобитно намеравао да преводи само на немачки;⁵⁸ да већ почетком двадесетих година помиње IV и V књигу народних песама;⁵⁹ да је одиста имао у рукопису две књиге о српској историји (једну од њих је издао као животопис Милоша Обреновића);⁶⁰ да је бечко издање народних песама најавио у три књиге (тек у огласу на III књигу обзнањује и IV).⁶¹ Из једног његовог огласа једино и дознајемо тираж лајпшишког издања песама.⁶² Огласни текстови су и сведоци о Вуковим неоствареним намерама (о V књизи народних песама;⁶³ о издању *Црна Гора и Црногорци* на нашем језику уз које је мислио да донесе и Његошев портрет;⁶⁴ о критикама Хаџи-

⁴⁹ Исто, бр. 143.

⁵⁰ Тога су се често држале Давидовићеве и Фрушићеве „Новине србске“ у Бечу. У два различита огласа, на пример, скренута је пажња читаоцима да ће добити оглас на Вуков *Рјечник*.

⁵¹ Прилог [...], бр. 98.

⁵² Исто, бр. 47.

⁵³ Исто, бр. 198, 208.

⁵⁴ Исто, бр. 190.

⁵⁵ *Архивска грађа о Вуку Караџићу 1813—1864*, Приредио Г. Добрашиновић, Издање Архива Србије, Београд, 1970, 133—136, 139—147.

⁵⁶ Димитрије П. Тирол — Вуку, Темишвар, 9. априла 1828: „Даницу овогодишњу нису баш најбоље примили, и јамачно зато, што су оваке етимологическе ствари за садашње чит[ат]еље одвећ суве материје. Ал ће вам учени свјет (и потомство) немало зато благодарити“ (*Вукова преписка*, IV, 601).

⁵⁷ Прилог [...], бр. 17.

⁵⁸ Исто, бр. 21.

⁵⁹ Исто, бр. 10.

⁶⁰ Исто, бр. 128.

⁶¹ Исто, бр. 105. Оглас на Вукову III књигу народних песама објављен је у „Сербским народним новинама“, Пешта, IX/1846, бр. 23(21. март), 92.

⁶² Прилог [...], бр. 85.

⁶³ Исто, бр. 128, 187.

⁶⁴ Исто, бр. 90.

њевих списа — животописи Карађорђа и Дим. Давидовића).⁶⁵ У огласу Вук одговара на замерке зашто друго издање *Рјечника* није штампао латиницом, зашто га је назвао *Српски рјечник* и зашто у њему није место латинског узео италијански језик.⁶⁶ Огласи, најзад, садржавају и друге податке: о Вуковој болести, о његовим погледима на народне умотворине (песме, приче, пословице), о историјским и језичким концепцијама, о мерилима за избор њихов, о адресама станова итд. (У једном је и његово мишљење да је правилније рећи Слављанин него Славенин и Славјанин;⁶⁷ у другом, видели смо, објашњава реч *пренумерирати*.) Примери речи из I издања *Рјечника* штампани у огласу (1818)⁶⁸ старим правосисом постављају пред истраживача дилему: да ли је Вук у то време заиста и мислио да изда дело таквом ортографијом, или је то само био његов тактички маневар?

Сличан је случај и с осталим писцима. Зналцу ће запети за око да се Г. Возаровић (почетком 30-тих година) надао да ће добити Доситејев тестамент;⁶⁹ да је Д. П. Тирол објавио оглас на грађу *Српски споменици* коју ће годину потом штампати под својим именом познати шарлатан Павле Карано-Твртковић;⁷⁰ да је земунски учитељ Милош Лазаревић, како сам истиче, пошао у свом делу *Племенита и силна љубов* од познате легенде из Вукове *Данице* за 1829;⁷¹ да се Стерија и у огласу обрачунава с отужним сентиментализмом свога времена и рекламерством у оглашавању;⁷² да Змај као уредник обећава „награду“ за најбољу оригиналну новелу (податак за историјат ауторских хонорара код нас).⁷³ Огласни текстови, сем осталог, индицирају и промене у пишчевим концепцијама дела или његовог наслова.⁷⁴ И још много штошта.

Везани, бар у свом највиталнијем виду за једну особену појаву у издавању наше књиге, за пренумерацију, огласи представљају истодобно и незаобилазни део њене историје. С аромом минулих деценија и у језику, и у погледима и у мислима, они дочаравају и дечињско доба наше литературе. Помогли су, према својим силама, њеном утемељавању: ширењу књиге а с тим и писмености, образовања, националне свести и самосвести.

ПРИЛОГ БИБЛИОГРАФИЈИ ЗАСЕБНО ИЗДАТИХ ОГЛАСА

Између многобројних и разноврсних огласа, у овом су Попису дати огласи на књиге и периодичне публикације са српског говорног подручја.

⁶⁵ *Опет нова књига*, Србске новине, Београд, XVI/1849, бр. 30 (12 април), 118; бр. 32 (16. април), 128; бр. 33 (19. април), 132; бр. 34 (21. април), 136.

⁶⁶ [...] *Srpski rječnik*, *Narodne novine*, Zagreb, 1851, br. 268 (21. novembar), 756; *Glasnik Dalmatinski*, Zadar, III/1851, br. 95, 4; *Osservatore Dalmato*, Zadar, 1851, No 190 (28. novembar), 4.

⁶⁷ Прилог [...], бр. 116.

⁶⁸ Исто, бр. 21.

⁶⁹ Исто, бр. 82.

⁷⁰ Објавленіе на књигу Српски споменици, у Београду 14-г Априла 1839, Димитриј П. Тироль.

⁷¹ Прилог [...], бр. 66.

⁷² Објавленіе на шалывый Романъ подъ именовъ Романъ, у Врщцу месеца Іулія 1838, Иоаннъ С. Поповићъ Закл. Адвокатъ, у књизи *Зла жена*, Нови Сад, 1838.

⁷³ Прилог [...], бр. 163.

⁷⁴ Исто, бр. 135, 137.

Изузети су, према томе, и огласи на литографије (Павла Симића и Стефана Вулпе)¹ из шездесетих година прошлог века.

У временском погледу обухваћено је осам деценија (1791—1871) огласне делатности, раздобље које се подудара и са класичним периодом негдашње пренумерације (сувишно је и наглашавати улогу и место огласа у њој).

Као што је и у наслову истакнуто, узети су у обзир само засебно штампани огласи, убрајајући и посебне огласне прилоге уз листове и књиге. Није, дакле, унесен знатно већи број огласа публикованих у књигама и периодици;² штавише, ни из првих наших листова: „Славеносербских вједомости“ (1792—1794) и „Новина србских“ (1813—1822),³ да поменемо само најраније. Такође из књига: Каулишијево *Објављеније на Прикљученија к Доситејевој Буквици*, 1830;⁴ Стеријино *Објављеније на шаљиви Роман под именом Роман*, 1838,⁵ такође на *Злу жену*;⁶ оглас Ј. Ивановића на *Нови Плутарх*, 1838;⁷ *Објављеније Д. П. Тирола на Србске сиоменике*, 1839;⁸ огласи М. Д. Рашића из 1852. на књиге *Федор и Марија*⁹ и *Космајка*;¹⁰ Возаровићево *Књижевно објављење на књиге које се могу добити у његовој продавници*;¹¹ оглас А. Андрића на „Зим-

¹ У Библиотеци Матице српске чувају се два огласа фотографа Свефана Вулпе на „велике литографисане таблос“ на „Србски народни сабор у Карловцима 1861“ и на „Србски народни расправни сабор у Карловци год. 1865“, први из 1861, други — из 1865. Такође је и академски живописац Павле Симић штампао 7/20. јануара 1863. Објаву на литографисану слику Србско-народне мајске скупштине год. 1848.

² Доста огласа, не мало и значајних, расуто је у периодици, који, у складу с концепцијом, нису регистровани у овом Попису. Поменимо оглас на *Песме Бранка Радичевића у „Србском народном листу“* (1847); оглас Андрије Стојковића на *Његошево дело Лажни цар Шћепан Мали* (Југословенске новине, 1850); занимљиву варијанту Вуковог огласа на II издање *Срског рјечника у загребачким „Народним новинама“* (1851) итд.

³ Огласи у два наша прва листа од посебне су важности. У „Славено-сербским вједомостима“, на пример, оглашавани су: Рајићева *Историја*; *Србско-немецки разговори П. М. Стојадиновића*; *Објављење Стефана Новаковића на Граматику италијанску Викентија Луштине, прилог уз „Вједомости“ за 1794.* итд.

⁴ *Буквица [...]* Доситеја Обрадовића, Нови Сад, 1830 (на крају књиге, стр. 78—79).

⁵ Јован Поповић Стерија, *Зла жена*, Нови Сад, 1838 (Иза поменутог огласа донето обавештење К. Исаковића о *Лепој Гркињи*).

⁶ *Исти*, *Покондирена тиква*, Нови Сад, 1838.

⁷ Јефтимије Ивановић, *Кратке поучителне бесѣде у дане недѣлне и праздничне [...]*, Нови Сад, 1838.

⁸ *Доказыванѣ да су славянски народи примили Хриѣтанство ѿомѣ пре Кирила и Меводіа. С Руског по Венелину одѣ Димитріа Тирола [...]*, Београд, 1841.

⁹ Милан Давид Рашић, *Црногорка или станѣ Црне Горе за време владе Петра II. Нѣгуша и нѣгови' предшественника', освѣтљѣно повѣстничким' изворима у везаномѣ слогу*, Беч, 1852.

¹⁰ *Федорѣ и Марија или вѣрность до смрти. По Лафонтену од М. Д. Рашића*, II, Беч, 1852 [179—180] (Под насловом: *Разгласѣ [...]*, у Бечу на *Благовести* 1852).

¹¹ *Брачный поклонѣ младама супружницыма, заручницыма и оныма кои мысле то да буду. Лаза Зубана, по М. Х. Ф. Т. Фойту*, Београд, 1833 (три стране на крају књиге); такође уз *Забавник за 1833. годину, сочинѣније Димитріа Давидовића*. Београд (три стране при крају књиге; иза њега — оглас на *Немачку граматику Д. П. Тирола*, Београд, 26га Септемврија 1832 године).

зелен“, „Световид“, Славени Турске [...] и Живот Александра Великог,¹² да се задржимо само на овоме.

Овде нису увршћени ни огласи у рукопису (С. Илић, *Првенац или Доситејева Буквица*, у Карловцу 1. Децембра 1825;¹³ Д. Милошевић, *Живот и страдање краља Аполона и његове кћери Тарсије*, 1836;¹⁴ Вуков оглас на *Српски рјечник* (II издање) на руском језику;¹⁵ огласи Ане Караџић на књигу народних песама из Херцеговине (1866) и на II издање животописа *Милош Обреновић*.¹⁶

Нису, најзад, евидентирани ни огласи о којима сам добио податке, обично непотпуне, из посредних извора (преписки појединих личности итд.) У обилазју Вуковој преписци, на пример, има мена о десетак и више огласа: Д. П. Тирол, *Мапа Баната*, 1824;¹⁷ Е. Весели, превод из Вукових свадбених песама, 1825;¹⁸ Ј. Стејић, *Макровиотика*, 1826;¹⁹ К. Пеичић, *Причине неке, што се глуии људи рађају* [...];²⁰ Ј. Стејић, *Забаве III*, 1832;²¹ Д. П. Тирол, *Политическо земљеописаније*, 1832;²² Г. Возаровић, *Басне Доситејеве*, 1833;²³ К. Поповић, *Хиљаду и једна ноћ*, 1834;²⁴ Г. Магарашевић, *Речник (?)*, 1836;²⁵ В. Врчевић, *Србске заго-нетке*, 1856;²⁶ Н. Дучић, *Јуначки споменик* (песме Мирка Петровића), 1864.²⁷ Затим на *Фвсику* [...] А. Стојковића, 1800; *Историју словенских права*, „Србский лѣтописъ“ и „Мнемосину“ М. Х. Ристића, 1856.²⁸

У Попису су давани следећи подаци: наслов огласа, назив оглашеног дела у њему; име и презиме писца уколико он није потписник огласа; место где је оглас издат и датум његов (махом по старом календару, коме треба додати 13 дана за данашњи календар; уколико је оглас датиран празником, у заградама су датуми по старом и новом календару за наш век). У наставку су навођена евентуална објашњења, затим димензије огласа (ширина и дужина), број страна и збирка у којој се оглас чува (са сигнатуром, уколико је има).

На крају бих хтео да истакнем да је овај Попис огласа проистекао из рада на избору огласа за једну одговарајућу књигу, да је, према томе, не само подстакнут већ и ограничен таквом сврхом. Без претензија да дам потпуну евиденцију огласа, желео сам више да овим Пописом скре-нем пажњу истраживача на један вид књижевне активности, занимљив и не безначајан, а готово сасвим занемарен. Да је, међутим, оваква грађа вредна и једне дисертације, излишно је, уверен сам, и наглашавати.

¹² Зимзеленъ србско-народный календаръ за годину 1857, [72].

¹³ АСАНУ, 3193. Објављено у *Вуковој преписци*, IV, 314—316.

¹⁴ АСАНУ, 4179. Вид. текст у *Вуковој преписци*, VI, 154—155.

¹⁵ Текст публикован у VII књизи „Ковчежића“, 126—127.

¹⁶ АСАНУ, 8699/2320 и 2321 (концепти огласа: Беч, 15. марта 1866 и Беч, 1867 — текст другог огласа објављен у „Ковчежићу“, VII, 125—126).

¹⁷ *Вукова преписка*, IV, 573.

¹⁸ Исто, IV, 75; V, 106.

¹⁹ Исто, III, 12.

²⁰ Исто, V, 644.

²¹ Исто, II, 339.

²² Исто, V, 721—722. (Оригинал је пропао у току рата.)

²³ Исто, II, 344.

²⁴ Исто, VI, 407—408.

²⁵ Исто, II, 442.

²⁶ Исто, VII, 295.

²⁷ Исто, VII, 436.

²⁸ *Каталог српске народне библиотеке*, књ. III, део I, Београд, 1886, 548, 421.

Најзад, с осећањем пријатне дужности изражавам најтоплију захвалност свима који су ми помогли у раду на овом Попису: Иванки Веселинов, Лазару Чурчићу и Владимиру Отовићу, библиотекарима Библиотеке Матице српске; Анђи Маслеши и Небојши Лазаревићу (Универзитетска библиотека); Слободану Комадинићу (Библиографски институт, Београд); Сави Андрићу, кустосу Историјског музеја Србије (Београд); Јовану Пејину (Архив Србије); Милораду Радевићу, Станиши Војиновићу и Жарку Протићу.

Скраћенице

АС — Архив Србије (Београд)

АСАНУ — Архив Српске академије наука и уметности (Београд)

БМС — Библиотека Матице српске (Нови Сад)

ВДМ — Вуков и Доситејев музеј, Архивско-музејска збирка (Београд)

Вл. С. К. — Власништво Слободана Комадинића (Београд)

МГБ — Музеј града Београда (КИ — Културно-историјска збирка; У — Уметничка збирка)

РОМС — Рукописно одељење Матице српске (Нови Сад)

УБ — Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ (Београд)

1. Извѣстје за новине [„Сербскія новины повседневныя и Извѣстје за Календарь [Славено-сербскій Мѣсяцословъ за лѣто высокосное 1792. Беч, 1791]. Маркидесъ Пулю. 16,2 × 19,7; 1 стр. Прилог уз 78. број поменутих новина. — БМС.
- 2.* Објавленіе [на лист који би доносио:] (I. о Домашныхъ и Иностранныхъ вѣщахъ. II. о приключеніяхъ Ілліріческаго Народа. III. Наукъ земледѣланія и полскаго Домостроительства). Виена 20. Марта 1792. Сочинитель [Мирко Даниел Богданић]. 18,2 × 21,7; 2 стр. (Штампано црквеним словима). — БМС.
3. Објавленіе. [на] <„Славенно-сербскія вѣдомости“. У Бечу. Прилог уз пробни број од 3. августа и уз први број поменутих новина од 28. децембра 1792. [Стефан Новаковић]. 16,8 × 22,2; 2 стр. — УБ.
4. Објавленіе [на] <Граматику италіанскую Викентија Луштине). [Беч]. 1794. [Стефан Новаковић]. 16,7 × 21,2; 2 стр. Прилог уз „Славенно-сербскія вѣдомости“ за 1794. — БМС.
5. Објавленіе сверху изданія Славено-сербскихъ новинъ. У Виенни 19 цвѣтня (Апріліа) 1го Травеня (Маія) [1813]. Димитрій Давидовичъ и Фрушичь учредници. Засебан додаток уз „Новине сербске изъ царствующаго града Виенне“ за 1813. 18,8 × 23; 4 стр.¹ — БМС.
6. Честный господине! Намъ Высокопочитаемый! Давидовичъ и Фрушичь. (Позив на скупљање претплатника на „Новине србске“). 12,3 × 19; 4 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“ за [1813?] — БМС.
7. Објавленіе На книгу съ французскога на Сербски езикъ преведену. зовому: Приключенія Телемака сына краля Улисса отъ Итаке: сочиненіе камбрейскаго архиепископа господина Франциска Салиньяна дела мотъ Фенелона. У Бечу 28га Децемврія 1813. Стефанъ Василѣв. Живковичъ. 19 × 23; 4 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1813² — БМС.
8. Објавленіе о изданію Сербски новина изъ царствующаго града Виенне. За половину године 1814. Рода Сербскогъ Нижайше Слуге Димитріе Давидовича и

* Звездицом су обележени огласи на књиге које нису штампане.

¹ Средином ове године штампан је нови оглас, а такође и у наредним годинама.

² С. Живкович је издао и други оглас на поменуто дело, 20. априла 1814, објављен у „Новинама србским“.

- Фрушича Учредника новина Србски. 18,5 × 22,7; 2 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“. — БМС.
9. Обявление на Писменицу (грамматіку) србскога езика. У Виѣни 25га Августа. Вук Стефановић. 18,8 × 22,6; 2 стр. (Са именима 8 скупитеља). Засебан додаток уз бројеве 192 и 208 од 1. и 22. септембра „Новина србских“ за 1814. — БМС.
 10. Вѣдомствореніе [на] (Втору Часть Собранія Разныхъ Нравоучительныхъ Вещей Доситеја Обрадовића). Въ Млѣткахъ 16/28га дне Ноемвр. 1814. Павелъ Соларичъ. 18,5 × 22,2; 2 стр. Засебан додаток уз 269 број „Новина србских“ за 1814. — БМС.
 11. Обявление. У месецу Маію 1815 г. печатаће се у Бечу књига: Благодѣтелна муза или сокровише мисли и чувствованія въ образованію сердца и къ украшенію душе. Собрано и издано Стефаномъ Живковичемъ. Часть I. Съ едномъ фигуромъ. У Бечу февруара 12. 1815. года. Стефанъ Живковичъ. 18,9 × 23,5; 2 стр. (С именима скупитеља). Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1815. — БМС.
 12. Обявление [на] (Исторію трговине). У Пешти 6-га Марта 1815. Д[имитріе] [саиловичъ] П. П. [Педагогіе Професоръ?] 18,6 × 23,9; 4 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1815. — БМС.
 13. Обявление. [на књигу] (Изобличеніе суевѣрія откровеніе нѣкихъ таинъ Черно-книжества, и прочихъ злоупотребленій Гаданіемъ, Предсказаніемъ, Врачаніемъ и Чараніемъ производимыхъ). У. М. Фенеку 1га Априліа 1815. Іоаннъ Міоковичъ. 18,5 × 22,5; 2 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1815. — БМС.
 14. Обявление. [на] (Разби-бригу). У Сентъ-Андреи 25-го Априліа 1815. Н. Мессаровичъ. 18,6 × 22,6; 2 стр. + 2 стр. Имена г.г. коитѣе книге свакомъ, коисе пренумерирати буде, вручити (30 личности). Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1815. — БМС.
 15. Обявление. О забавнику за 1816 годину. У Виѣнни 1га Маія 1815. Димитрію Давидовичу. Соуредник. нов. Србск. 13 × 20; 4 стр. — БМС.
 16. Обявление. О новине Србски за другу половину 1815. годину. У Виѣнни. 1-га Юніа 1815. Димитрій Давидовичъ и Фрушичъ Учредници нов. Србск. 12,6 × 19,6; 2 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1815. — БМС.
 17. Обявление о Народнымъ гѣснама Србскимъ. У Карловцыма Сремским 14га Юніа 1815. Вукъ Стефановић. 19,5 × 26,7; 2 стр. (Са именима скупитеља). Засебан додаток уз бр. 143 од 2. јула „Новина србских“ за 1815. — БМС; ВДМ.
 18. Обявление [на књигу] (Совершень Винодѣлаць [. . .]) У М. Раковцу 20. Октомвриа 1815. Прокопій Боличъ А. Р. 22,5 × 27,5; 4 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“ за 1815. — БМС.
 19. Обявление. О новина Србски за прву половину 1816 год. сирѣчь отъ 1га Јануара до 1га Юліа. У Виѣни 26гъ Ноем. 1815. Димитрій Давидовичъ и Фрушичъ Учредници Србски новина. 12,3 × 19,7; 2 стр. Засебан додаток уз „Новине србске“. — БМС.
 20. Обявление о Србскомѣ Рѣчнику (Словарь, Лексіконъ, Wörterbuch). У фрушкогорском Манастиру Шишатовцу 20га Марта 1816. Вукъ Стефановић. 16,7 × 21,1; 2 стр. Засебан додаток уз бројеве 88, 112 и 172 од 18. априла, 16. маја и 23. септембра „Новина србских“ за 1816. — БМС.

21. Второ оъявленіе [1] о Србскоме Словару. У Бечу 8/20. Марта 1818. Вукъ Стефановићъ. 14,8 × 23,4; 4 стр. Засебан додаток уз бројеве 20, 21 и 22 од 9, 13 и 16. марта „Новина србских“ за 1818.³ — БДМ.
22. Оъявленіе боголюбцемъ и народолюбцемъ [... на кнѣге:] <Отпустнаго слова архіерейскаго примѣръ по дѣяніемъ Апостолскимъ, Чѣстымъ Славѣнскимъ Языкомъ. Въ Бѣчѣ 1821 [и] Господа нашего спасителя слово ѿ вѣчномъ Блаженству. За Младѣе Лѣто Поздравъ ѿ Поклонѣвъ Пріятелѣмъ и Любителемъ Србскогъ Езыка. У Бечу 1821>. У Бечу, Мѣца Септемврія 1821 гѣда. Лазаръ Милетићъ, Правословъ (адвокатъ) ѿ Кралѣвству Маѣарскомъ, и Загребскога Комитата Засѣдатель.) 13,4 × 21,3; 4 стр. Штампано црквенимъ словима. — УБ 3425; ВДМ 100/В; БМС Р IV 25/1.
- 23.* Извѣстіе <ѿ пречѣстномъ ѡбразѣнію ѡбраза Господа нашего Исуса Христа. Писмо Лѣнтулово к' Тибериу Кѣсару ѿ Возрасту Христовомъ>. Лазо от Милетића, Правословъ (адвокатъ) ѿ кралѣвству Маѣарскомъ, и Загребскога Комитата Засѣдатель. 19,5 × 24,1; 4 стр. Штампано црквенимъ словима. — БМС Р IV 25/1.
24. Оъявленіе о Новинама Србскимъ за прву половину 1822 године, т. е. одъ 1. Януара до послѣднѣгъ Юнія исте године по нашемъ. У Виѣни 18. Ноемвра 1821. Димитрій Давидовићъ Учредникъ Новина Србски, и печататель кнѣга. 19,5 × 23,5; 2 стр. (С неколико скупљача; за Србију — Јаков Ненадовићъ). Засебан додаток уз „Новине србске“, — БМС.
25. Оъявленіе о Сербской лѣтописи. У Новомсаду 18 Юнія 1823. Георгій Магарашевићъ. Профессор. 12,6 × 19,9; 4 стр. — БМС.
- 26.* Оъявленіе. [на] Право гражданско Мадѣарско. У Темишвару дне 14/26 Февруарія 1825. Евѣнмій Иоанновичъ родомъ изъ Голубинаца 20,2 × 24,4; 3 стр. (Са именима скупителя), — ВДМ/В.
27. Оъявленије. (на [Даницу] Забавникъ за 1826). У Бечу 1. Августа 1825. Вукъ Стеф. Караѣићъ. 18,5 × 24,4; 1 стр. — РОМС.
- 28.* Оъявленіе [на] <Седмостручный Цвѣтакъ>. У Темишвару 30. Октоврія 1825. Иоаннъ Поповићъ издатель. 19 × 23,8; 1 стр. — АСАНУ. 3766.
29. Оъявленіе [на] Лѣтопись Србскій за годину 1826. У Пешти 25-га Јануарія п. н. 1826. 17,7 × 23,3; 2 стр. — БМС.
30. Оъявленіе [на] <Банатскій алманахъ за годину 1827>. У Темишвару 6-га Марта 1826. Димитрій П. Тироль издатель. 19,3 × 23,6; 1 стр. — БМС Р IV 25/2.
31. Оъявленіе. О другоме Пештанскомъ вашару изиѣниѣ: Житіе Геогія Арсениѣвића Емануѣла. У Будиму 11. Мая 1826. 8,4 × 15,4; 1 стр. — РОМС.
32. Оъявленіе предчисленія [на] сочиненія пѣснословска Иоанна Пачича ц. к. первогъ капетана коньничкогъ предчисленія цѣна 3 фл. в. в. У Новомъ-Саду 1-го Аугуста 1826. Павелъ Иосифъ Шаффариќъ Профессоръ (Са спискомъ: Г. Г. Совокупитель). 24,5 × 40,6; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
33. Оъявленије. [на] <Даницу за 1827>. У Будиму 16. Августа 1826. Вукъ Стеф. Караѣићъ. 20,2 × 24,5; 1 стр. — ВДМ 28/В.
34. Оъявленіе [на] <Соломона Геснера Цвѣлле>. У Бечу 3/15 Септемвра 1826. [Петар] Матићъ. 13 × 21,4; 4 стр. — ВДМ 101/В.
35. Оъявленіе. [на] <Карактеристика или Списаніе народа по целой Земљи живѣнегъ>. У Будиму 28/16 Октовбра 1826. Аврамъ Бранковићъ списатель. [Лево ниже:] Иосифъ Миловукъ [и] Гаврилъ Бозитовацъ трговци. (Са именима скупителя). 15,1 × 23,2; стр. 4 — ВДМ 87/В.

³ Трећи оглас на Рјечникъ изашао је у „Новинама србским“, 1818, бр. 58 (20. јул), 452.

36. Повторително обявление на повѣсть подь именемъ Цвѣтъ невиности или Добривой и Александра. У Пешти 1. Марта 1827. Евстаѳій Міхаиловичъ Совершенный Юриста. 12,3 × 21,5; 3 стр. — ВДМ 88/В.
37. Обявление. [на] Банатскій алманахъ за годину 1828. У Темишвару 16-га Марта 1827. Димитрій П. Тироль. 14 × 20,7; 2 стр. [Има и краћи текст на немачкомъ језику 18,8 × 11; 1 стр.]. — БМС Р IV 25/2.
38. Обявљеније. [на] <Даницу, Забавник за годину 1828>. У Бечу 23. Септемвр. 1827. Вук Стеф. Караѳић. 20,3 × 24,5; 1 стр. — БМС.
39. Обявление. [на] <Бой на Косову> [Ј. Ст. Поповића]. У Пешти 3-га Ноемвра 1827. Матица Србска. 11 × 18,5; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
40. Обявление [на] <Жигіе Борѳа Кастрјота> [Ј. Ст. Поповића]. У Пешти 4 Декемара 1827. Јосифъ Миловукъ. 12,2 × 21,3; 1 стр. — ВДМ 89/В.
41. Позив на пренумерацію на Забаве за разум и срце. У Бечу, о новой години [1/14. П]. 1828. Јов. Стеић. 13,5 × 20,9; 4 стр. — БМС Р IV 25/1.
42. Обявљеније. [на књигу:] <Милош Обреновић>. У Будиму 4 Јануарија 1828. Вук Стеф. Караѳић. 16,3 × 20,5; 2 стр. — Вл. С. К.
43. Обявление. [на] <Вѣнецъ Цѣломудрія, и споменъ чувствителне и чрезвычайне любви Ад: Алписке Пастырке>. У Земуну 1-га Мар: 1828. год. Гавриль Ковачевић К. Вязецъ. 10,7 × 19; 1 стр. (С именима скупитеља). — БМС Р IV 25/1.
44. Обявљеније. [на] <Даницу за 1829>. У Будиму 15. Маија 1828. Вук Стеф. Караѳић. 12,7 × 20,5; 1 стр. — ВДМ 29/А, 46/В.
- 45.* Обявление. [на] <Огледало непорочне Любви, или Селимирь и Софія>. У Пешти дне 1. Іунія 1828. Несторъ Исааковичъ Права слушатель. 12,4 × 19,6; 3 стр. (С именима скупитеља). — БМС Р IV 25/1.
- 46.* Позывъ на пренумерацію дѣла, коме е надпись малый сборникъ мадыарски права. Дано у Ст.-Андреи близу Будама први дана Месеца Іунія 1828. лѣта. Стараць Іоанъ Рукославъ. 12,3 × 19,5; 4 стр. — БМС Р IV 25/1.
47. Обявление. [на] <Славенскій имеслов Јована Пачића (умножено именима и с примедбама Ј. Колара)>. У Пешти 14 Іунія 1828. Јосиф Миловук Трговац Пештанскій и издатель. 13,5 × 21,2; 2 стр. (на нашем и словачкомъ језику). — УБ 3426; БМС; ВДМ 98/В.
48. Обявление. [на] <Бой код Наварина или разореніе турске флоте>. У Пешти 10. Окт. 1828. Аврам Бранковић. 12,5 × 22,2; 2 стр. — ВДМ 97/В.
49. Обявление. [на] <Цвѣће забавник за годину 1829>. У Пешти 30. Октомв. 1828. Георгіе Лазаревић. 11,1 × 20; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
50. Обявление [на] <Огледало добродѣтели, и вѣрности, или Драголюбъ и Любица>. У Белой Цркви 1-го Јануар. 1829. Іоаннъ Чокерлянъ. 12,5 × 19,2; 2 стр. — ВДМ 96/В; УБ 3424.
51. Обявление [на] <Владимиръ и Косара> [Л. Лазаревића]. У Пешти 20. Фебруар. 1829. Јосифъ Миловукъ. 12,8 × 20,3; 2 стр. — УБ 3419, ВДМ 85/В.
52. Обявление [на] <Писма Доситеа Обрадовића>. Матица Србска, Пешта, 1. Марта 1829. Матица Србска. 13,5 × 21,3; 1 стр. — БМС.
53. Обявление. На Књигу зовому: Крестоносцы, или Путешествіе у Палестину. У Темишвару 21-о Маја 1829. Павель Рожа Михаиловичъ. 19 × 24; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
54. Обявление. [на] <Описаніе разній живота приключенія войводе Србскогъ Стефана Якшитъа>. У Пешти 28 Маія 1829. Живанъ Феодоровичъ Смедереваць. 12 × 20,2; 2 стр. — ВДМ 106/В.

55. Објавленіе [на] <Немачку граматіку>. У Темишвару 15 Августа 1829. год. Димитрій П. Тирољъ. [Додатак:] У Пешти, 23. Августа 1829. Јосиф Миловук. 13,1 × 21,4; 2 стр.⁴ — ВДМ 86/В.
56. Објавленіе. [на] <Ромео и Јуліа> [В. Шекспира]. У Земуну 19. Августа 1829. Василиј Іоанновић Учитель Земунскій. 14 × 23,5; 3 стр. — БМС Р IV 25/1.
57. Објавленіе. [на] <другу свеску Цвеће>. Георгіе Лазаревић. 12,1 × 19,2; 1 стр. — ВДМ 102/В.
58. Објавленіе на Книгу Художество отвратити болести. У Пешти 10. Октовр. 1829. Василиј Чокерлянъ Лѣкарства Ученикъ. 11,7 × 19,2; 2 стр. — ВДМ 105/В; БМС Р IV 25/1.
59. Објавленіе на едну романтическу повѣсть подъ именовъ Люба Миланова. У Н. Саду 20. Окто: 1829. Аванасій Николіч Начертаній учитель и Землѣмѣръ у Н. Саду. 12 × 20,2; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
60. Предрагій роде србскій! [оглас на] <Несрећно супружество Јоанна С. Поповића>, Издано у Темишвару на дань Светогъ Николая [6/19. XII] 1829. год. У име новозаводимога Содружества Любителя, Србскогъ Кньжества [:] Іоаннъ Іанковић, с. п., Павель Рож. Михаиловић, с. п., Гавриль Бозитоваць, с. п. 12,6 × 21,2; 3 стр. (Beilage zur Ofner Zeitung Nro. 102. 1829.) — УБ 3420; ВДМ 104/В; БМС.
61. Објавленіе [на] <Сигфрид и Геновева>. У Земуну 16. Февруара 1830. Василије Јоанновић Учитель Земунски. 13,8 × 21,2; 2 стр. — ВДМ 93/В; УБ 3428; БМС Р IV 25/1.
62. Објавленіе [на] <І Жертва на смерть А. Коцебуа и П. Одѣло изъ Триеста І. Ф. Ингера у преводу Михаила Витковића>. У Пешти 28. Февр. Србск. 1830. Матица Србска. 12,6 × 19,3; 2 стр. — ВДМ 108/В; УБ 3422.
63. Објавленіе. [на] <Флора Забавникъ за год. 1831>. У Пешти 20. Мая 1830. Максимумъ Вуйић. 11,8 × 19,3; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
64. Објавленіе. Србска пчела или новый цвѣтникъ. за год. 1831. У Пешти 1 Августа Србск. 1830. Павель Стаматовиць Сочинитель (У издању Матице српске). 11,6 × 19,1; 4 стр. — ВДМ 99/В, БМС Р IV 25/1.
65. Објавленіе. [на] <1-ву свеску Свеславія или Панеона Србскогъ> [Јевте Поповића]. У Пешти 1-га Октовр. 1830. Јосиф Миловук. 14,2 × 21,2; 1 стр. — УБ 3430; ВДМ 92/В; БМС Р IV 25/1.
66. Објавленіе [на] <Племенити и Силну љубов>. У Земуну 18. Окт. 1830. М[илош] Л[азаревић]. 11,2 × 20,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
67. Објавленіе. [на] <другу свеску Свеславія или Панеона Србскогъ под именовъ „Кнез Лазар цар србски“> [Јевте Поповића]. У Пешти Месеца Марта 1831. Јосиф Миловук. 13,5 × 21,3; 1 стр. — УБ 3429; ВДМ 91/В; БМС Р IV 25/1.
68. Објавленіе. [на] <Забаве за разум и срце Јована Стеића>. У Пешти Месеца Марта 1831. Јосиф Миловук. 15 × 21,4; 1 стр. — УБ 3432; ВДМ 90/В; БМС Р IV 25/1.
69. Објавленіе. [на] <Восточноиндиска Холера>. У Пешти 20. Маія 1831. Стеф. Гершић и Дим. Неофитовић IV. год. Медицине Сlišат. 12,8 × 21,2; 2 стр. — ВДМ 107/В; БМС Р IV 25/1.
70. Објавленъ. [на] <„Стематографія“ илити описаніе началногъ произхожденія Цигана Маѣарски с' 35 Анекдота>. У Будиму 13 Августа 1831. Аркадіе от Беллана при Висок: Совѣту Крал: Акцессисте. 11 × 19; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.

⁴ Опширнији оглас на најављено издање Тирољове Немачке граматике штампан је у Тирољовој књизи Политическо землѣописаніе за употребленіе србске младежи, Београд, 1832.

71. Објавленіе. [на] <Молитвы во время божественныя Літургіи> [и] <трећу свеску „Свеславія“ (Милош Обилић и Юг са девет Југовића)>. У Пешти Месеца Октомврија 1831. Јосиф Миловук. 13,2 × 21,3; 2 стр. — ВДМ 94/В; БМС Р IV 25/1.
72. Објавленіе. [на] <Виргинія или Крвава Жертва ослобожденія (укључујући и превод с француског Страовита ноћ)>. У Будиму 4-ог Дек. 1831. Антони Арновлѣв. Адвокат. 11,6 × 20,5; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
73. Објавленіе [на] Луке Милованова опит наставленъа к Србској Сличноречности и Слогоміеріу или Просодіи. У Земуну 17. Јануарија 1832 године. Вук Стеф. Караџић. — РОМС 5521.
74. Објавленіе на нову књигу <„Любезна сцена у веселомъ двору Иве Загорице“>. У Кулпину 21. Февр: 1832. Милованъ Видаковичъ Профессоръ. 11,8 × 20,8; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
75. Објавленіе. [на] <Србски родолюбац>. У Пешти 23. Марта 1832. Василій З. Чокерлян Учредник. Јосиф Миловук Издаватель. 14,6 × 21,2; 2 стр. — УБ 3431; БМС Р IV 25/1; ВДМ 95/В.
76. Објавленіе [на] <Шумицу>. У Пешти 3 Маја 1832 године. Даниїл Младеновић II год. Любм. слышат. 19,5 × 23,5; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
77. Књижевно објавленъ. [на] <Брачни поклонѣ младима супружницима, заручницима и онима кои мисле то да буду>. У Београду 18. Маја 1832. Лазо Зубанъ. 21,1 × 28. (Са штампаним писмом у коме је празан ред за име адресата). — АСАНУ 3979.
78. Објавленіе на Благоразумне Рачителъ Кнѣжства Славено-србскога. [на] <Іоакіма Вуича Славено-Србскога Спсателя Животописаніе и чрезвычайна нѣгова приключенія>, У Карлштадту 15 Јуніа, лѣта 1832. Іоакимъ Вуичъ, Слав. Србскій Спсатель. 20,8 × 33; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
79. Објавленіе о четвртој књизи народни српски песама. У Бечу 17. Јануарија 1833. године. Вук Стеф. Караџић. 18,2 × 24; 2 стр. — ВДМ 48/В.
80. Позываніе на пренумерацію [на] <Летопис Матице српске>. У Пешти Месеца Јануарија 1833. Матица Србска. 20,4 × 23,8; 3 стр. — БМС.
81. Објавленіе на Црногорске и Херцеговачке народнѣ юначке песме [Симе Милутиновића Сарајлије]. У Пешти Месеца Марта 1833. Јосиф Миловук. 11,2 × 18,3; 2 стр. — ВДМ 32/6; БМС Р IV 25/1.
82. Објавленіе. [на] <Писма Досіевеа>. У Београду 25. Марта, 1833. Глигоріе Возаровић, књиговезаць и књигопродаваць. 13 × 22,8; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
83. Објавленіе на изданије: „Нравоучителне басне у стихови.“ У Пешти на 40 Мученика [9/22. III] 1833. Исидор Стојановић. 11,5 × 18,1; 2 стр. — ВДМ 47/В; БМС Р IV 25/1.
84. Објавленіе на Втору Часть Повѣсти подъ именемъ Освета и судьбина или Драгомиръ жупанъ требинскій. У Пешти Месеца Августа дана 13-огъ 1833. Евстаѳіи Міхайловичъ. 10,5 × 17,6; 2 стр. — ВДМ 103/В.
- 85.* Објавленіе о народним српским пословицама. У Бечу 10. Октомврија 1833. Вук. Стеф. Караџић. 21,1 × 26; 1 стр. + 1 (за писање). — ВДМ 8/В.
86. Књижевно објавленіе на Дѣла Досіевеы четверту часть [Совѣти здраваго разума]. У Београду 25. Ноемврија 1833. Глигоріе Возаровић, књиговезаць и књигопродаваць. 14 × 23,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
87. Објавленіе [на] <„Младый Мудраць Ј. Имре“>. У Пешти 10 Маја 1835. Матица Србска. 11,9 × 19,8; 2 стр. — БМС.
88. Објавленіе. [на] <Познато страшило>. У Будиму 21 Маја 1835. Антоній Арновлѣвъ Адвокатъ. 11,5 × 20,3; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.

- 89.* Објавленіе. <У Светлогъ Кнѣза Србскогъ, Милоша Обреновића Типографіи Београдској, коя кромѣ Србски, Турски и Грчки такођеръ Латинска, Немецка, Ерменска и Еврейска слова има, издаесе на Пренумерацію: [...] Речникъ турско-француски од Бјадоглу>. 13,5 × 22,8; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
- 90.* Позивъ [на] <Граматіку Србску>. У Пешти Месеца Јулія 1835. Матица Србска. (Претходно објављено с друкијом садржином у Србском лѣтопису, 1833, частица 32(1), 160—161, у одежку Смѣсице бр. 12 под Објавленіе). 11,4 × 21,8; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
91. Објавленіе на књигу „Любитель Просвѣщенія“ Србско-Далматинскій Алманахъ за лѣто 1837. У Шибенику (Sebenico in Dalmatien) 20. Марта 1836. Теодоръ Дрѣ Петрановићъ. 14,1 × 21,5; 4 стр. — БМС Р IV 25/2.
- 92.* Објавленіе [на] <Забавникъ> [за 1837]. У Будиму 28. Маја 1836. Јоаннъ млађій Беричъ Адвокатъ. 17,1 × 21,3; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
93. Объявъ [...] на Троестарство или на Србске тры милине т. е. граціе (стихотворно е и оригинално твореніе). У Лайпцигу Лицеъмъ на Ришѣанскій Божићъ [25. XII 1836/6. I 1837], кога честитамъ свѣма Србима, како и нову 1837у год. Симеонъ Милутиновићъ Сараялія, или: Чубро Чойковићъ Црногораць. 13,6 × 21,1; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
94. Позивъ Србске зоре на пренумерацію за годину 1837. у Бечу. Глигоріе Груићъ. 10 × 17,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
- 94а. Објавленіе [на] <календар Уранију за годину 1837>. У Бѣограду 29гъ Јануарія 1837 год. 13 × 19,7; 1 стр. Прилогъ уз „Србске новине“ за 1837. У примерку ових новина у београдској Народној библиотеци оглас је повезан на крају бр. 1 од 9. јануара 1837. — НБ.
- 94б. Повторително објавленіе на књигу о Воспитанію дѣце [од Јована Чобића]. У Бѣограду 6гъ Фебруарія 1837. Димитрій П. Тироль. 19,8 × 24,8; 2 стр. Прилогъ, слат изгледа, уз бр. 6 од 13. фебруара 1837. „Србских новина“. (Са списком „совокупитеља“.) Први оглас изашао у „Србским новинама“ од претходне године, у бр. 34 од 28. августа 1836. У примедби „Повторителног објављенија“ указује се да је забавник Уранија за 1837. већ давно готов и да га скупитељи могу преузети. — НБ.
- 94в. Объявъ На Србіе Историю троегодишню т.е. одъ почетка 1813те до конца 1815те год. Спис. С[има] М[илутиновић] С[арајлија] са адресом у Лайпцигу. У наставку Примѣчаніе текстом издавачевим. У Бѣограду 18-гъ Фебруарія, 1837. Глигоріе Возаровићъ Књиговезаць и Књигопродаваць. 21 × 25,5; 1 стр. Прилогъ уз „Србске новине“ за 1837, у примерку Народне библиотеке у Београду повезан уз бр. 8. — НБ.
- 95.* Објављеније о књизи: Црна Гора и Бока Которска. У Бечу Мјесеца Априлија 1837. Вук Караџић. 19,5 × 24;⁵ — ВДМ 41; 81/В.
- 96.* Позивъ [на] <Митничку обшту тарифу>. У Земуну 26/14 Јуниа 1837. Мойсей Ліевичъ, вровне митнице ревизоръ. 21,2 × 26,5; 2 стр. на нашем језику + 1 стр. на немачком. — БМС.
97. Позивъ на пренумерацію на дѣла Лукіана Мушицкогъ. У Пешти 1-вогъ Ноемв. 1837. Георгій Мушицкій Докторъ Медицине. 21,2 × 28,5; 2 стр. (Са именима скупитеља). — БМС Р IV 25/1.
98. Објавленіе предчисленія на ческу књигу Богиня слава и подрекло имена Слава или Славена отъ Јоанна Коллара у писмама Высокопочитаемомъ пріятелю г. П. I.

⁵ Претходно је, марта 1837, познати издавач Ј. Г. Кота огласио издање на немачком језику у листу „Allgemeine Zeitung“, Augsburg, 1837, Ausserordentliche Beilage zur Nr 129 und 130 (21. März), 517.

- Шафаріку. У Пешти 1836 8—0 Априла. Јоанњ Колларъ. 21,5 × 26,6; 2 стр. (Са именима скупитеља). — БМС Р IV 25/1.
99. Објавленіе [на] (Лепа Гркиња). У Н. Саду 9 Априла 1838. Константинъ Исаакъвичъ. 21,5 × 26; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
100. Позывъ на изданіе давножелаеме Грамматике сербске. У Пешти 20 Априліа 1838. Милованъ Видаковичъ. 19 × 26,6; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
101. Објавленіе [на] (Новине србске). Г. 1838 16/4 Јуній. Учредничество Србске Новине (у Пешти Grenadiergasse у Хофмановомъ Дому Нро 610. у III. Спрату). 22,1 × 26,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
102. Позывъ на пренумерацію на Србске народне новине. У Пешти Месеца Юнія 1838. Феодоръ Павловичъ Учредникъ и Издаватель Народный Новина С. н. Листа. 23,8 × 28; 3 стр.⁶ — ВДМ 38/В; БМС Р IV 25/1.
103. Позывъ на пренумерацію на втору књигу епкла Мушицкогъ стихотворенія. У Пешти Месеца Марта 1840. Ф. Павловичъ Членъ и Секретаръ Матице Србске. 24,5 × 43; 3 стр. (Са именима скупитеља). — БМС Р IV 25/1.
104. Књижевно објавленіе. (на Руководитель к' изгублѣном здрављу, II поправљено и обогатено издање). У Карловци Сремски 7/19 Априла 1840. Конст. Пеичић Мед. Докт. и К. К. Фус. 24,2 × 37,2; 1 стр. — БМС.
105. Објавленіе [на] (прву књигу од новог изданија Народних српских пјесама). У Бечу 1. Маија 1840. Вук Стеф. Караџић. 22,3 × 30,4; 2 стр.⁷ — ВДМ 178/Г 4.
106. Објавленіе о праву промѣне. Дано у Пешти 7/19 Маја 1840. Еугеній Гьврковичъ, при фѣндѣ народныхъ Школъ Фішкаль, и Ассесоръ о више Комитатовъ. 21,5 × 35,8; 2 стр. на нашемъ језику + 1 на мађарскомъ + 1 на немачкомъ. — БМС.
107. Објавленіе на књигу: Сматранѣ дѣла божій у царству природе и промысла на све преко године дана. У Сегедину, о Спасову дну [2/15. VI] 1840. Павель Стаматовић, парохъ Сегединскій. 20,4 × 25,8; 2 стр. — БМС.
108. Србскій преводъ унгарскы закона, устатновлѣны на сабору краљѣвине 1839/40. У Пешти 6. (18.) Юнія 1840. Павель Арс. Поповичъ Унг-закл. Адвокатъ. 24,2 × 17,2; 2 стр. — БМС.
- 109.* Позывъ на Књигу подъ титломъ: Тихолюбъ и Ангелина. У Ченти 1. Јуліа 1840. Георгій Шупица, Мудролюбія Слшатель. 21,2 × 26,2; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
110. Новъ позывъ и новъ рокъ за пренумерацію на Србскій преводъ унгарскій найнови закона. У Пешти 18(30) Авг. 1840. П. А. Поповичъ Адв. 24,2 × 35,7; 2 стр. — БМС.
- 111.* Позивъ Свима Любителѣма и почитателѣма многозаслуженога Доситея Обрадовића, за Споменуцу Доситеева. У Бѣограду 5. Августа 1942. Григорій Возаровићъ. 14,7 × 21,5; 2. стр. — БМС Р IV 25/1.
112. Објавленіе на књигу другу пріятеља сербске младежи. У Пешти, 19огъ Јануарія 1843. Тимошеј Илићић, Намѣстникъ и Пар. Санадскій, 20,5 × 25,2; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
113. Објавленіе. Долеподписаный издае втору часть дѣла подъ именовъ: Збирка разны полезны предмета за годину 1844. Октобрія 21. 1843. год. у Београду. при фѣндѣ народныхъ Школъ Фішкаль, и Ассесоръ о више Комитатовъ. Јованъ Петровъ, Архиваръ и Регистраторъ Суда Окр. Београдскогъ. 25 × 36,2; 1 стр. + 3 (садржаніе). — БМС.

⁶ Било је још огласа на „Србске народне новине“.

⁷ Краи и дружији оглас објављен је на немачкомъ језику („Allgemeine Zeitung“, 1840, Beilage zur Nr 234 (21. August), 1863; Nr 241 (28. August), 1918 под насловом Die dritte, um die Hälfte vermehrte, Auflage der serbischen Volkslieder in der Ursprache gesammelt und herausgegeben von Dr. Wuk Steph. Karadschtsch.

133. Објава Нове за Србље печатане Немачке Грамматике. У Шиду, 1: Новембра 1851. Адам Драгосављевић, мес'не школе надзиратељ, и Члан ученога друштва у Београду. 19 × 23,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
134. Српски рјечник. У Бечу 18. Нојемврија 1851. Вук Стеф. Караџић. 20,9 × 29; 2 стр. — ВДМ 51/В.
135. Објавленіе [на] <Мысли о Србскомъ преводу Новог Завѣта Г. Вука С. Караџића>. У Кувеждину 14. Јануарја, на св. Саву [14/27. I] 1852. Никаноръ Грујић Архимандритъ светосавске Обители Кувеждинске. 25 × 19,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
136. Српске народне приповијетке. У Бечу о Сретенију [2/15. II] 1852. Вук Стеф. Караџић. 21 × 28,7; 1 стр. — АСАНУ, 8552/30(12).
137. Разгласъ книжеванъ на дѣло подь именовъ: Уя-Томина колеба, или животь црница у Сѣверо-американскимъ робскимъ државама одь Харриете Бесхеръ Стове. У Бечу 15. Октовра 1852 год. Миланъ Д. Рашићъ. 22,8 × 28,5; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
138. Разгласъ книжеванъ на десетъ части дѣла подь именовъ „Графъ Монти-Христо“ одь Александра Дима. У Бечу о светомъ Николи [6/19. XII] 1853. год. Миланъ Д. Рашићъ. 22,8 × 29,8; 3 стр. (са сликом: Споменикъ Доситею Обрадовићу). — БМС Р IV 25/1.
139. Позивъ на предплату кнѣге „Едъ и медъ“. У Новомъ Саду, на дань св. Саве [14/27. I] 1854. Борђе Райковић Н. Садске главнонародне школе учитель најстари. 19,8 × 25,3; 2 стр. — БМС.
140. Господине! [Оглас на] <Српство>. У Вуковару на Усјекнованије [29. VIII/10. IX] 1854. Јоксим Новић Оточанин. 23,5 × 29,3; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
141. Позивъ на пренумерашу Србско-далматинскогъ магазина. У Задру на Крстовданъ [14/27. IX] 1854. Одговорни Учредникъ Јованъ Сундечић Клир. Профессоръ. 21,2 × 27,2; 1 стр. — ВДМ 39/Б.
142. Позывъ на втору часть приповѣдчица или осмо дѣло мое за родителъ и дѣцу обоегъ пола полезно. У Папчеву на сѣботъ Саву [14/27. I] 1855. Д. Чобић, Народ. Школ. Управитель. 23,8 × 31; 1 стр. — БМС.
143. Книжевно објавленіе. [на] <Изборъ најизряднѣй беллетристически' списанія свію народа [Евжена Сі' а тайне Париске. Превео Димитрије Балашички]>. У Земуну 20. Јануара 1855. Книжжара І. К. Сопрона. — Книжевный огласъ [на] <Повѣсть о првомъ Вселенскомъ собору держаномъ у граду Никеи 325-те године после Христа [Превео Гаврил Поповић]>. У Земуну 25. Јануара 1855. Книжжара І. К. Сопрона. 22,2 × 29,5; 2 стр. (Везани уједно). — БМС Р IV 25/1.
144. (П. Т.) Почитаемый Господине! [оглас на лист „Световид“]. У Бечу 6. Марта 1855. А. Андрић. Учредникъ и Издатель Световида. 23,6 × 30,5; 1 стр. + 2 (Предплатный листъ на „Световида“). — БМС.
145. Позивъ на предплату на второ теченіе Световида за г. 1855. У Бечу, 16. Марта 1855. Учредничество Световида. 22,1 × 30,2; 1 стр. — БМС.
- 146.* Описаніе Божіегъ града Ерусалима. У Новомъ Саду на Илинъ дань [20. VII/2 VIII] 1855 год. Каллиникъ Пайсіевић Архимандритъ. 20 × 24,6; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
147. (П. Т.) Почитаемый Господине! [На другој страни: Световидъ за годину 1857. VI. година. Позивъ на предплату на прво полгодіе.] У Бечу, 30. Новембра 1856. Александеръ Андрић, Учредникъ Световида. 23 × 29; 2 стр. + 2 (Предплатный листъ на политичне новине Световидъ За Годину 1857). — БМС.

- 147а. Позивъ за пренумерацију на 4-ту часть Хаџи-Бабе. У Београду, 1. Јуліа 1857. Стефанъ Ђирићъ II. Раџуноводитељ при Попечителству Внутренњи Дѣла. 23 × 32; 1 стр. — АС. Збирка плаката 474.
148. Книжевни објави са позивомъ на уписиванѣ. [на] Животъ и дѣла Србскогъ Просветителя, светогъ Симеона Мироточивогъ иначе Стефана Неманѣ. У Београду, у очи св. Ангелине Србске Деспотице [30. VII/11. VIII] 1857. Сергіе Николићъ, Професоръ Административногъ, Међународногъ и Србскогъ Јавногъ Права;
[Оглас на II свеску — у наставку претходног огласа]. У Београду 27. Августа 1858. Сергіе Николићъ;
Живописный лѣтопись. У Београду 28. Августа 1858. Професоръ Сергіе Николићъ, Членъ „Чуварногъ Одбора Србски Живописи.“ 12,5 × 19; 1—7 + 8—11 + 12—16 стр. — БМС Р IV 25/1.
149. Книжевна објавя. Животъ К. Јуліа Агриколе одъ К. Корниліа Тацита. У Бечу о Духовима [11/24. V] 1858. Стеванъ Павловићъ (Stadt, an der Gestätte, Nr. 219). 21 × 26,2; 1 стр. — БМС.
- 150.* Позивъ на предписиванѣ за књигу Дечій пріятель, или најлакши начинъ разумногъ обучаваня дече у читаню, лепомъ писаню и точномъ раџунаню. Саставіо у Бурђеву године 1857. учитель Петаръ Зарићъ. У Карловцы, 30. Октобра 1858. Петаръ Зарићъ, Патріяршескій Економъ. 12,8 × 19; 4 стр. — БМС Р IV 25/1.
151. (П. Т.) Почитаемый Господине! У Бечу у Новемб. А. Андрићъ [На другој страни:] Позивъ на предплату на прво полгодіе новина Световидъ 1859. У Бечу у Нов. 1858. А. Андрићъ. Издатель и Учредникъ Световида. 23 × 29; 2 стр. + 2 (Предплатный листъ политичны новина Световидъ за годину 1859. и адреса). — БМС.
152. Книжевна обзнана. [на] Животъ и дѣла србскогъ просветителя, светогъ Симеона Мироточивогъ иначе Стефана Неманѣ првогъ србскогъ краля. У Београду на поютар'е св. Симеона Мироточивогъ [13/26. II] 1859. Сергіе Николићъ Професоръ права. 10,3 × 18,1; 3 стр. — БМС Р IV 25/1.
153. У Бечу се штампа књижица: „Правителствующій совѣтъ сербскій“ за вријеме Караџорђијево, или отимање ондашњијех великаша око власти. У Бечу на бадњи дан [24. XII/6. I 1860] 1859. Вук Стеф. Караџићъ. 15,2 × 23,3; 3 стр. — АСАНУ 8552/30(13).
154. Книжевни огласъ. [на] Тридесетъ година изъ живота Милана Наранџића романъ одъ Якова Игњатовића. У Новомъ Саду 12. Марта 1860. Драгутинъ Хиџцъ. 21,2 × 34; 1 стр. + формулар: Имена госпде претплатника. — БМС Р IV 25/1.
155. Дѣла Досиџа Обрадовића. У Новомъ Саду о Мирта дну [?Митровдан 26. X/8. XII] 1860. Драгутин Хиџцъ, народни књиџар. 21,8 × 36,1; 1 стр. + формулар за претплатнике (Оглас на III књигу — Басне). — БМС Р IV 25/1.
156. Позивъ на предплату на Милошеву, јуџачке песме Јоксима Новића Оточанина. У Новомъ Саду 26. мая 1860. Игњать Фуџсъ, књиџаръ. 23,8 × 29,6; 1 стр. + формулар Господа предплатници на Милошеву. — БМС Р IV 25/1.
157. Позивъ на предплату нове књиге подъ именовъ: „Споменаџ“ Изворне песме Светолика Лазаревића. У Новомъ Саду на Петров-данъ [17/30. VI] 1860. Светоликъ Лазаревићъ. 20,1 × 31,4; 1 стр. + 1 (формулар за претплатнике). — Вл. С. К.
158. Нова књига. Позив на предплату на источни бисер од Јована Јовановића. У Н. Саду месеца Августа 1860. Драгутина Хиџца, књиџара. 18 × 21,4; 1 стр. + 1 (формулар за претплатнике). — Вл. С. К.

159. Нова књига. Позив на предплату на Баура и Лару спеве Лорда Бајрона. Србски од Аце Поповића. У Н. Саду с концем Априла (1860) с почитањем Драгутин Хиџ. 21,8 × 32,2; 1 стр. + 1 (формулар за претплатнике). — Вл. С. К.
160. Позив на претплату на шаљиви лист с илустрацијама „Комарац“. Издаваатељ: Драгутин Кесерић. Уредник: Ђорђе Рајковић. У Новом саду мес. Јануара 1861. Уредништво. 21 × 28; 2 стр. + 1 (Име скупитеља и формулар за претплатнике). — БМС.
161. Лицејка. (1861). Омладина лицејска. 21,5 × 28,8; 1 стр. — БМС.
162. Позив на претплату на Песме Ђорђе Рајковића. У Н. Саду, 12. августа 1861. Ђорђе Рајковић, уредник „Комарца“. 23,7 × 29,8; 2 стр. + 2 (формулар Имена гг. претплатника и адреса). — БМС Р IV 25/1.
163. [Југлас на] Јавор. У Н. Саду 29. септ. Јован Јовановић. 29 × 29; 1 стр. + формулар за претплатнике. — БМС Р IV 25/2.
164. Позив на претплату на четврто тримјесеље новина Световидь. У Београду у Септемберу 1861. Александеръ Андрић, Учред. Световида. 22,2 × 34; 1 стр. — БМС.
165. Позив на претплату на Даницу, лист за забаву и књижевност, за 1862. годину. У Новоме Саду 19. децембра 1861. Ђорђе Поповић, уредник и издаваатељ Данице. 23,8 × 30,4; 2 стр. (Исто за 1863. од 10. децембра 1862 (21 × 32,9), 1 стр.; Позив на претплату на Даницу за 1864. годину, од 20. децембра 1863 (20,9 × 33), 2 стр. — БМС Р IV 25/2.
166. Позив на претплату Школског листа за 1862. годину. У Новоме Саду на св. Стефана [27. XII 1861/8. I 1862] 1861. Уредништво Школског листа. 22 × 28,2; 1 стр. — БМС.
- 167.* Православно црквено појань у србског народа. У Бечу о св. Сави [14/27.I] 1862. Корнилие Станковић (Landstrasse Glacis Nr. 500). 24,2 × 29; 2 стр. — БМС.
168. Позив на претплату (на месечник Путник). У Новом Саду 26. Фебр. 1862. Игњат Фукс, књижар. 23,7 × 29,8; 1 стр. (на полеђини формулар за имена Почитаемс П. Пренумеранта). — БМС.
169. Књижевни оглас [на] (IV књигу Српских народних пјесам). У Биограду 9. Марта 1862. Вук Стеф. Караџић. 13 × 19,6; 2 стр. — ВДМ 52/В.
170. Књижевни оглас. [на] Византијски споменици по Србији. У Бечу, На Спасовдан [17/30. V] 1862. Ф. Каниц. 23,5 × 28,8; 4 стр. — БМС Р IV 25/5.
171. Књижевна објава. [на] Херцег Владислав трагедија у 5 дјјства одъ Дра Ј. Суботића. У Н. Саду на Спасов дан [17/30. V] 1862. Ј. Кароли, фактор у епископској књигопечатњи. 19,4 × 24,6; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
172. Бачванске песме. У Србском Бечеју, на петровске покладе [17/30. V] 1862. Стеван Бошковић, земљомер. 21 × 29,1; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
173. Комарац, шаљиви лист. Песма о претплати; [на другој страни:] Позив на претплату. [на] (Путник). У Новом Саду 11. јунија 1862. Игњат Фукс, књижар. 24,8 × 31,5; 2 стр. — БМС Р IV 25/2.
174. [Југлас на седам календара: Подунавац, Сион, Забавник, Мачванин, Крич, Љето и Календар за деп]. У Земуну, на Преображење [6/19. VIII] 1862. Књижара I. К. Сопрона у Земуну. 20,5 × 24,5; 2 стр. (На другој страни исти текст у преводу на немачки). — БМС Р IV 25/1.
175. Позив на претплату на „Србски дневник“. У Новоме Саду, 12. децембра 1862. Уредништво Срб. Дневника. 21,5 × 28,7; 3 стр. + 1 (празна). — БМС.
176. Позив на претплату (на часопис Путник). Нови Сад, у децембру 1862. Игњат Фукс, издаваатељ. 21 × 29,2; 1 стр. — БМС.

177. Позив на предплату на драму: Сеоба Србаља, од Борђа Јакшића. У Новом Саду, 10. јануарија 1863. Борђе Поповић, уредник „Данице“. 16,7 × 21; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
178. Песме Милорада Поповића, Шапчанина. Прво коло. У Шапцу, фебруара 1863. Милорад Поповић, писар у конзисторији. 19 × 26; 1 стр. — БМС.
- 179.* Србске народне песме (Мелодије) II. Књига. У Бечу, 28. фебруара 1863. Корнилие Станковић. (Leopoldstadt, Hôtel National) 21,7 × 28,5; 1 стр. — БМС.
- 180.* Православно црквено појанџ у србског народа. II. књига. У Бечу, 28. фебруара 1863. Корнилие Станковић (Leopoldstadt, Hôtel National). 21,5 × 20; 2 стр. — БМС.
181. Позивџ на новџ часописџ (Духовна беседа). Мојој браћи у Христу. У Кларии у неделю сиропустну [10/23. II] 1863. Богданџ Кузмановићџ, свештеникџ. 21,5 × 28,8; 2 стр. — БМС.
- 182.* [Оглас на I књигу од 10 песама „које народни које пак већином од народа примљени и обљубљени 100 песама у четир мужа гласа“]. У Тамишвару на Цвети [24. III/6. IV] 1863. Александар Николић, капел-мајстор, Короуправитељ црквеног православног појања у Тамишградском Предградију Фабрици и други управитељ грађанског пјесничког Друштва у Тамишвару (Temesvar. Festung Nr. 77). 23,1 × 29,1; 1 стр. — БМС.
183. Нови позив на предплату Путника месечног часописа за забаву и науку. У Новом Саду цветне недеље [24. III/6. IV] 1863. Емил Чакра уредник путника. 17 × 21; 2 стр. — БМС.
184. Позив на предплату на књигу Преодницу. У Пешти на велики четвртак [28. III 10. IV] 1863. Српска омладина у Пешти. 19,6 × 25,5; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
185. Позив на пренумерацију на нову књигу „Историја српског народа“. У Београду, у очи Духова [18/30. V] 1863. Др. Никола Крстић, Начелник у минист. унутр. дела. 15 × 23; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
186. Позив на предплату на Немању, драму у пет дџјства од дра Јована Суботића. У Новом Саду 1. јунија 1863. Борђе Поповић, уредник „Данице“. 17,1 × 21,2; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
187. Књижевни оглас [на] <Тридесет година из живота Милана Нарандића>. У Новом Саду на Петров-дан [29. VI/11. VII] 1863. Светолик Лазаревић, књиџар. 21,3 × 34; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
188. В. П. Господине! У Будиму 1. Новем. 1863. Др. Ђ. Натошевић, ц. кр. шк. саветник издав. и уред. [Школског] листа. 17 × 21; 1 стр. — БМС.
189. Позив на претплату на књигу: Предзорџ. Песне о спокойству живота. У Долови 9. Новембра 1863. Борђе Мандрович Капелан. 21 × 34; 1 стр. — БМС Р IV 25/1.
- 190.* Позив на предплату на песме Мите Поповића. <У Пешти 1864>. Мита Поповић (Grünbaumgasse Nro. 23.). 23,7 × 30,1; 1 стр. + 1 празан лист за писање. — БМС Р IV 25/1.
191. Позив на предплату. Змај Свезка за шалу и сатиру. У Пешти на Видовдан [15/28. VI] 1864. Јован Јовановић. (Pest. Grünbaumgasse Nr. 23). 26,5 × 27,5; 2 стр. — БМС.
- 192.* Православно црквено појанџ у србскога народа. Књига трећа. У Бечу, на Крстовдан [14/26. IX] 1864. Корнилие Станковић (Ofen, Nr. 763. Taban). 21,7 × 27,2; 1 стр. — БМС.
193. Сељак. Недељни лист за поље, кућу, башту, умјетност и обртност. Позив на предплату. Уредништво „Сељака“. 19,8 × 28,7; 1 стр. + 1 (слике). — Вл. С. К.

194. Књижевна објава (на Суђени час од [Фридриха] Штајнебаха). У Карловцима 12. априла 1865. Јован Павловић. 19 × 24,7; 1 стр. (Има још један оглас са истим библиографским подацима, али је друкчији текст, слог и вел. 21,5 × 28,5; 1 стр.). — БМС.
195. Књижевни оглас (на Споменак [II]). У Новом Саду 1 Мая 1865. Светолик Лазаревић. 21 × 34; 1 стр. — БМС.
196. Књижевни оглас. (Христифора барона Бартенштајна) Кратак извештај о стању расејаногa многобројногa „илирскогa“ народа по цар. и краљ. наследничким земљама. Прево Александар Сандић. У Бечу. О духови [23. V/5. VI] 1865. А. Сандић. 24,5 × 30,3; 2 стр. + 2 (празне). [Постоји и пропратни листић, слат уз књигу, у коме је изнета молба за њено оглашавање: Славно уредништво. У Бечу. На измаку Јануара 1866. А. Сандић] — БМС Р IV 25/1.
197. Србска слобода. Женев, 7 Јуниа 1865. Уредништво Србске Слободе. 14 × 22; 2 стр. — БМС.
198. Држите Комарца! У Новом Саду у Јунију 1865. Администрација „Комарца“. 25,2 × 31,6; 1 стр. — БМС Р IV 25/2.
199. Г. Г. Предбројницима „Србског дневника“. У Новом Саду, на Петровдан [17/30. VI] 1865. Уредништво „Србског Дневника“. 23,6 × 30,2; 1 стр. — БМС.
200. Скупљени списи Косте Руварца први део. У Новом Саду о Ивану дне [24. VI/7. VII] 1865. Ђорђе Поповић, уредник „Данице“ и „Напредка“. 21,7 × 28,3; 2 стр. — БМС.
201. Српском свету што новине чита [оглас на] („Видов Дан“). У Београду, на св. Николу [6/19. XII] 1865. Милош Поповић, уредник „Видова Дана“. 32,8 × 49,5; 1 стр. — МГБ КИ 2058; БМС Р IV 25/2.
202. Предходна објава политичног листа „Застава“. У Пешти 22. децембра 1865. Др. Светозар Милетић. 22,5 × 27,5; 1 стр. — БМС.
203. Објава на Школски лист за 1866 годину. У Сомбору на Ново Лето [20. XII 1866/1. I. 1867] 1866. Никола Ђ. Вукићевић главни приправнички Учитель. 16,3 × 25; 3 стр. — БМС.
204. Позив на предплату на политични лист србски: „Застава“. У Пешти на Богојављење [6/18. I] 1866. Др. Светозар Милетић, издавалац и уредник „Заставе“. 47,2 × 29,7; 1 стр. — БМС.
205. Књижевни оглас. Позив на уписивањ нове књиге: Устанак србски од 1806. до 1812. године. У Београду 28. фебруара 1866. године [Превод књиге Г. Н. Дубровина. Прево Милорад Медаковић.] 17 × 21; 1 стр. + 1 (формулар Имена уписника). — МГБ КИ 2057.
206. Књижевна објава. [на књигу „Црногорац или Страдања Хришћана у Турској“, роман од Х. Левичника, у преводу Стојана Бошковића]. У Београду 30. Марта 1866. Књижара Велимира Валожића. 15 × 21,7; 1 стр. — МГБ КИ 2059.
207. Књижеван позив. „Историја света за народ и школу“ од Стојана Бошковића (у четири књиге). У Београду на Благовести [25. III/7. IV] 1866. Стојан Бошковић, професор историје у гимназији Београдској, члан србскогa ученог друштва. 23 × 34; 3 стр. — БМС Р IV 25/1.
208. Позив на предплату на дело „Федон или о безсмртности душе“ од Мојсија Менделсона, прево Јован Хаџић вел. бележник у Н. Саду. У Новом Саду 4. Априла 1866. Игњат Фукс, књижар у Новом Саду. 23,9 × 32,9; 3 стр. + 1 (Позив на предплату на шаљиви лист „Комарац“). — БМС Р IV 25/1.
209. [Оглас на] (Мисли о начину, како да се у духу православне вере и према потребама народним у ред доведу црквено-просветни односи Срба у Аустрији).

- У Сомбору 8 Септембра 1866. Н. Ђ. Вукићевић. 16,5 × 25,2; 2 стр. — БМС Р IV 25/1.
210. Великаја Катавасја. У Сомбору 16. Јулија 1866. године. Димитрије Поповић Намесник и Парох Сомборски, и Катихета учитељског приправничког Завода српског. 16,5 × 24,9; 3 стр. — БМС.
211. Скупљени списи Косте Руварца Други део. У Новом Саду, о мијољу [29. септембра/12. октобра] 1866. Борђе Поповић, уредник „Данице“ и „Напредка“. 21,5 × 29; 1 стр. — БМС.
212. „Живот и обичаји народа српскога (описао их и за штампу приуговитио) Вук Стеф. Караџић“. У Бечу 10. Јулија 1867. Ана, удовица Вука Стеф. Караџића. 23,5 × 30; 3 стр. + [1]. — ВДМ 36/В, 81/В.
- 213.* Позив на претплату. (на збирку српских народних песама из Босне и Херцеговине). У Београду 20. Октобра 1867. Садашњи секретар срп. уч. др. Стојан Новаковић. Прилог к „Матицу“. 22,7 × 30,2; 1 стр. (Дат и попис 57 песама). — ВДМ 84/В.
214. Позив на претплату на: „Милосплет“ књигу у песамама у 12 свезака, а сад на I.-ву иј свеску: „Босиљак“. У Београду 7. Марта 1868. год. Свој милом роду одана Даница-Зорка Рашковић, „Ужичанка“. 23 × 29; 2 стр. + 1(Списак). — МГБ КИ 2060.
215. Књиге „Српског ученог друштва“. У Београду, 3. Априла 1868. Књижарница Велимира Валозића. 23 × 30,7; 1 стр. — МГБ КИ 2061.
216. Књижевни оглас. „Српске народне приповијетке“ које је скупио и на свијет издао Вук Стеф. Караџић (Друго умножено издање). У Бечу 16. Септемврија 1869. Ана, удовица Вука Стеф. Караџића. 22,3 × 28; 2 стр. — БМС.
217. Позив на предплату нове књиге [превод с флемског] подъ насловомъ: „Тврдица“, а на користь цркве Ружице. Милану Ђ. Пелешевић уредникъ „Руже“. 16 × 33 приближно, јер је оглас Архива Србије обрзан у облику цркве. Оглас је, вероватно, с краја шездесетих година прошлог века, иако је поменути примерак повезан у комплекту уз бр. 58 од 18. јуна 1849. — АС.
218. Позив на предплату: Народна лира или збирка песама што се певају. У Београду 7. Октобра 1870. Књижара Велимира Валозића. Прилог „Видов-дану“. 22,9 × 33; 2 стр. — ВДМ 82/В.
219. Књижевни оглас. 1. „Њемачко-српски рјечник“ истумачио га Вук Стеф. Караџић. У Бечу на Митров-дан [26. X/8. XI] 1870. Ана, удовица Вука Стеф. Караџића. 23 × 30; 2 + [2] стр. — ВДМ 37/В.
220. У недељу четвртог Јула ове године, јавиће се на свет наше ново-рођено и „возљубљено“ чедо „Враголан“ коме бист на знамењу имја Хаџи-Воштац лист за шалу и сатиру. 17. Јуна 1871. год. у Београду. Мијајло Ј. Никетић. Издавалац и уредник „Враголана“. Прилог „Панчевцу“ (иза бр. 51). 23 × 33,5; 1 стр. — Библиотека Института за савремену историју (Београд).

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Объявления о наших книгах тесно связаны с их распространением. Появившиеся в конце предпрошлого столетия, они продолжают и до наших дней. Их „золотой век“ совпадает с годами т. наз. пренумерации, периодом коллективного участия в издании книг, когда публицист сам чаще всего являлся и автором, и пропагандистом, и корректором, и экспедитором, в чем ему помогали, конечно, и его патристически настроенные соотечественники.

„Объявления“, как главным образом назывались тогда эти извещения в печати, действительно оповещали о книжных новинках у нас. Рассылаемые по почте как письма или прилагаемые к номерам периодических изданий, они проникали в самые отдаленные места. В годы, когда не существовало ни книготорговой сети, ни профессиональных издателей, во времена скудной осведомленности они являлись удобным и действенным способом ознакомления читателей с издательскими начинаниями и привлечения их к сотрудничеству, а в связи с этим и к обеспечению нужных материальных средств для печатания книги.

Суть и содержания объявлений подчинены их целям и функциям. В то же время, кроме стандартных обязательных данных, они содержали и другие, иногда весьма интересные и ценные данные и суждения, связанные с книгой, часто принадлежащие перу самих авторов. Возможно, что в отдельных случаях они являются единственным свидетельством о намеченных и неосуществленных изданиях.

Являясь схожими по своему назначению, объявления весьма разнообразны и по содержанию и по форме, по их графическому оформлению, по заголовкам, по способу опубликования (отдельно, в периодической печати или в книгах). Незаслуженно обойденные вниманием в проведенных до сих пор исследованиях, они представляют собой значительное явление в жизни нашей книги и сделали многое для их распространения.

Голуб Добрашинович

О Б Ј А В Љ Е Н И Ј Е.

У почетку мјесеца Нојемврија изићи ће данна, забавник за годину 1827. Забавник ће овај бити, од прилике, као и овогодишњи, само што ће Календар у њему бити по обичном мјесецослову наше цркве; и цијена му је за Пренумеранте опет 1. фор. W. W., или 24 крајцаре сребра. Вријеме пренумерације трајаће до конца мјесеца Октомврија; а послје тога књига се ни једну крајцару јефтиније не ће продавати од 2 фор. W. W. или 48. кр. сребра. Који су Читашељи у овогодишњему Забавнику моме нашли што вриједно читања, они могу бити увјерени, да ни у овоме не ће наћи мање, ако не нађу више. ГГ. Скупитеље покорно молим, да новце и имена ГГ. Пренумеранта до назначенога рока (ш. ј. до конца мјесеца Окт.) пошаљу у Петшту Г. Јосифу Миловуку (Herrn Joseph Milovuk in Pesth.), који ће и књиге свима разаслати.

У Будиму 16. Августа 1826.

Вук Стеф. Караџић.

О В Я В Л Е Н И Е .

Дѣло Пештапскогь о сп. Мехарду Ващару
печатана ќе быти књига, која ќе содер-
жавати сва, која су се скупили могаа пи-
сма Доситеа Обрадовића, съ додаткомъ
къколяко књигы у Далмацин говорены про-
повѣднїи и књеговь рукописа fac simile;
а то ірѣ толико цѣне и важности при-
носи, да бы излацино было, и наимѣнѣ
ишогодь ради препоруке књиге оудѣ рѣши.
Мы смо саснимъ увѣрени, да ќе свакиъ ро-
долюбацъ књигу ову као драгоценность
смащраши и желати, да е йма; и зато
іой цѣну, сирамъ важности књиге, одвѣтъ
милу полагаемо, 40. хг. сребра, хоте-
нї, да се ово полезно дѣло тымъ лакше
по роду распространи. Премуерація трае
до 1. Мая, зато ГГ. Сококупители некъ
изволе имена ГГ. предлащители благо-
временно, пре овогъ терміна, а монце о
Ващару Г. Николаю Стожикову Манипудан-
ту нашему прѣлати.

У Пешты 1. Марта 1829.

Машинца Сербска.

